

Jöjjetek

1957. Szeptember
10. évfolyam 7. szám.

Magyar keresztyén ébredés 1945...¹⁾

Vezércikkekben általában aktuális problémákat szokás megpendíteni. Most azonban visszafelé tekintünk a múltba. Az 1945 utáni időkre fordul tekintetünk és megállunk egy percre annak mély vallásos megújulásnak az emlékénel, amely a háború után megragadta és áthatotta népünket. Ereje eljutott a kis falvak csendjébe éppúgy mint a nagyvárosok zajába. Ez adja ennek aktualitását ma is.

Ébredésnek, francia szóval réveil-nek szokás nevezni ezt a hatalmas erejű megmozdulást. Ném könnyű róla írni, mert még túlságosan közel van és nincs meg hozzá a távlatunk, amely megvan a történetíró számára, ha például a reformációról beszél. Másrészt ez az időbeli közelség feladat is a számunkra, hogy a különböző emlékeket és adatokat „sine ira et studio” — ha erre képesek vagyunk — magunknak összefoglaljuk.

Mindenesetre szükséges, hogy legalább egy képet igyekezzünk magunknak alkotni a magyar keresztyén ébredésről, mert úgy érezzük, ennek komoly történelmi jelentősége van. Ez ébredésről sok szó is esett már mind Magyarországon mind külföldön. Azok, akik el nem indították, csupán elárulásán szorgoskodtak, messze hirdették ennek hírét szerte a világon mint a maguk „vonalanak” az eredményét.

Pedig az ébredés független volt és független minden emberi „vonál”-tól. Az ébredés, egyszer erősebben, máskor észrevétlenül és rejtetten mint a karsztok patakai, szüntelen folyó történet. Ez talán a keresztyénség legjelentősebb, mondhatnók talán egyetlen jelentős, izgalmas eseménye. Mi sajnos gyakran elfelejtjük, hogy Krisztus első szava a megtérés szükségének hirdetése minden egyes ember számára. Ebből a megtérésből nő ki az egyház, emberileg nézve. Mi talán az egyházat, illetve az egyházakat és a keresztyénséget túlságosan is mint egy társadalmi és politikai egészet tekintjük elsősorban s nem mint azok közösségét, akik a Krisztusban hisznek és magukat ezért a régi gúnynévvel „keresztyének”-nek, azaz „krisztuskodóknak” nevezik.

Az 1945 utáni magyar ébredés neve alatt a legkülönbözőbb munkák, csoportok egyházak és egyének egy irányban történő mozgalmát próbáljuk jelölni. Mindez nem könnyű feladat, mert az ébredés egyes csoportjai nem is fogadták el egymást minden feltétel nélkül.

Erősen pietisztikus jellegű mozgalmak éppen úgy egy-egy színét alkotják az ébredés képének, mint inkább intellektuális beállítottságú egyének és csoportok. Egyházi keretek nem szabtak határt eme határokat áttörő folyónak. Még az is, aki ellenezte, benne élt és résztvett ennek menetében.

Emlékezünk, mintha tegnap lett volna, az evangelizációkra, melyek újra meg újra hul-

lámyszerűen végigcsaptak az egész országon, templomokban, iskolákban, konferenciákon, sőt, ami mindaddig talán soha nem történt meg és semmiképp sem hasonló mértékben Magyarországon: az utcákon s a vásártereken is.

Tény, hogy mindaz, ami az ébredésben néha látszólag hatott, nem volt új. Nem is lehetett, mert ez adta mindig a keresztyénség egyik leglényegesebb elemét. A megtérés szükségességének gondolata, úgy mondhatnók, az evangélium alaptémája. Mi azonban egyszer erre, máskor arra figyelünk fel jobban.

Természetesen könnyű megpróbálni magyarázni minden vallásos eseményt lelki, tár-

(folytatás a 4. oldalon)

— REMÉNYIK SANDOR

Ahogy lehet

Fogcsikorgató türelemmel,
Összeszorított szájjal —
Krisztus-követő bús próbálkozással,
Majd daccal, lobbanóval,
Fojtott igével és visszanyelt szóval,
Tenyérrrel, mely sima örökké,
Csak a zsebben szorul ököllé —
Keserű, tehetetlen nevetéssel
Békülve meg akármi rendeléssel —
Nem csodálkozva már — és csodálkozva mégis,
Hogy rajtunk ez is, az is megesett:
Hordozzuk, testvéreim, ezt a hordhatatlan,
Kínzenvedést virágzó életet.
Ahogy lehet....

Megalkuvás zsoldárát énekelve,
Végtelen rabmenetben csak megyünk,
Nincs semmi jegyverünk,
Fegyvertelen a lelkünk lázadása,
Pedig a vérünk minden csöppje vágyik,
Vágyik a Péter vad mozdulatára,
Amikor Istenének védelmében
A Málkus fülét hirtelen levágta.
Kik vagyunk mi?
Ő nem az Alázat,
Csak a megalázottság fiait.
Nemzedékek büszke hídfői közt
Görbülő iv, görnyedő átmenet:
Testvéreim, bizony nem élünk jól mi,
Nem apáinknak tetsző életet.
De aki másképp tehetne helyünkben,
Az vesse ránk az első követ!
Minden percünk kínzó kiegyezés:
Ahogy lehet....

Testvérem, korcs hős, alkuvások hőse,
Félbenmarad, megmásul mondatod?
Egy szikra talán mégis zengve pattan
Lángörvényből, mely benned kavargog.

Dagádnak benned árvizes erők,
Zúdulna niagarás zuhatag:
Elégedj meg, ha megtöltesz belőle
Krisztálytisza vízzel egy poharat.
Visszaszorítanak, hátrább, egyre hátrább,
És amit hagynak, egyre kevesebb:
Hát vesd meg lábad ott, ahol megállhatsz,
S azt mentsd, azt a talpalatnyi helyet,
Szikrát a tűzből, cseppet a folyóból,
A töredéket eltört mondatokból,
Minden megmaradt árva keveset:
Ahogy lehet....

Láttad a Karsztok szirt-sivatagában
A liliputi termőföldröket?
Pár négyzetméter — amit a lavina,
A kőgörgeteg könnyen eltemet.
S a Karsztok boldogtalan magvetője,
A földművelés madáríjesztője
Ezt a kis humuszt mégis szereti,
Kicsi kökerítéssel keríti.
Pedig szinte sírjának is kevés.
Ó karszti sors, ó karszti temetés....

Te is, testvérem, karszti sorsodat
Fogadd el s vedd meg karszti földedet,
Azt a síroknak is kevés humuszt,
Azt a pár négyzetméternyi helyet,
S azt a fölséges isten-lábnymot,
Mint a lavina minden rohama
Eltörölni még sohasem tudott.
Vedd ezt a talpalatnyi telkedet,
Cserepkancsodat és tűzhelyedet,
Utolsó darab száraz kenyered!
De azt aztán joggal, tiz körömmel,
Démoni dühvel és örült örömmel —
Ahogy lehet....

Ahogy lehet....

1935. április 11.

Az emigráns lét lényege és sorskérdései¹⁾

II

Fontos, sőt döntő probléma rejlik abban az elmaradhatatlan feszültségben, amely a számkivetettségben töltött élettel együtt jár és abból származik, hogy a száműzött kétféle kötelesség követelményeinek a központjába kerül és e követelmények mindegyike hasonló erővel jelentkezik. Ha tudniillik az emigráns elhagyja hazáját, mert ott idegen elnyomók hatalma szabad nemzeti életet lehetetlenné tesz, akkor érthető az emigráns azon élő kötelességtudata, amellyel elhagyott hazájára gondol és amellyel elnyomott országa és népe érdekében az idegen országban fellépni kíván. Elhagyott népének és nézetének elhallgatása, a hozzá való tartozandóság megtagadása az emigráns szemében bűnnek tűnik fel. Hogyha emberi gyengeségből, esetleg saját vélt érdekében megteszi, rossz lelkiismerete támad. Másfelől be kell azt is látnia az emigránsnak, hogy kötelességei vannak az őt befogadó országgal és néppel szemben is, amelyek számára lojalitást írnak elő. A saját népe iránti kötelesség, amelyet az emigráns elhagyni kényszerült és az őt befogadó nép iránti kötelesség, amelynek körében az emigráns élete tovább folyik, mindkettő egymás mellett fennáll és feszültséget visz bele az emigráns lelkébe, amely hol nagyobb hol kisebb erővel jelentkezik. A kívánatos és akart egyensúly nehezen érhető el és még nehezebben tartható. Az inga majd az elhagyott haza irányában leng ki, a távolban élő saját népre mutatva, majd az ellenkező irányban a közelség törvénye értelmében, ahol az új lakás, hivatás, a jelen örömei és fájdalmai az emigránst közvetlenül az őt befogadó néppel kötik össze. Hogyha az emigráns a közelség törvényének engedelmessé válik és elfelejti a mellett a hűség parancsát távol élő népével szemben, akkor teljes erővel a közelben adott feladatai megoldásának szentelheti magát, nem gyengítve erőit távoli, irreális kötelezettségekkel. Így lehetséges egy sikerben gazdag élet, — *míg csak az emlékezők hallgatnak és az emigráns lelkét nyugton hagyják*, míg csak meg nem szólal bensejében egy intő hang, amely őt visszahívja elhagyott népéhez. A két, egymást a feszültség viszonyában tartó kötelesség, a saját népünk iránti, amely nép a távolban van, és az idegen nép iránti, amely nép az együttélés közelségében felebarátunká lett, alkotják az emigráns lét sajátos dialektikáját, amely az emigráns lét nézve leginkább jellemző.

A probléma nagy fontossága, amely problémát az emigráns lét dialektikájának nevezünk, arra ösztönöz, hogy még tovább is foglalkozzunk vele. Itt különösen a következőkre kell gondolnunk. Az emigráns dönthet a mellett a kötelesség mellett, amely őt távolban lévő népe felé irányítja, aminthogy e döntés gyakran meg is történik. E döntés következménye azoknak az emigránsra nézve szintén lényeges kötelességeknek és kapcsolatoknak háttérbe szorítása, amelyek az őt befogadó néppel szemben fennállanak, amely nép pedig most már a vele közelségben élő felebarát. A döntés végeredménye egy többé-kevésbé végrehajtott izoláltság attól a környezettől, ahol pedig az emigránsnak most ténylegesen élnie kell: egy bizonyos tekintetben romantikus szigetletforma, hol az emigráns gondolatai és kívánságai mindig a messze távolban csaponganak, míg az őt körülvevő legközelebbi valóság ignoráltatik. Egy ilyen szigetletformára a legjobb példa a magyar történelemben

Mikes Kelemennek, II. Rákóczi Ferenc fejedelm hűséges apródjának Törökországban (Rodostóban) eltöltött élete, ahogy arról Mikes levelek formájában írt gyönyörű naplójából értesülünk. Tagadhatatlan, hogy ez a szigetletforma az emberi szív egynemű szükségletének megfelel, de az is tagadhatatlan, hogy e létforma végeredményben egy természetlen életet jelent, kizáródat azoknak az általános emberi problémáknak a megoldásából és továbbfejlesztéséből, amelyek minden országban adva vannak. A magyar református egyház nagy püspökének, Ravasz Lászlónak intése, amelyet a 20-as években Budapesten az ott élő székely egyetemi hallgatókhoz, köztük hozzám is, intézett, ma is megszívlelendő. Ravasz az emigráns létet, a Mikes-sorsot, romantikus, de természetlen sorsnak nevezte, amelyből az emigráns csak akkor szabadulhat meg, ha részt vesz annak az országnak problémái megoldásában, amely őt befogadta. — Az emigráns azonban nemcsak annak a kísértésnek van kitéve, hogy szellemi izolációba, egy romantikus szigetletformába húzódik vissza, hanem az ellenkező irányú kísértésnek is. Utóbbi abban áll, hogy az emigráns nyitott lélekkel fogadja azokat az ösztönzéseket, amelyeket az őt befogadó vendégország nyújt. Az új ország által állított feladatoknak való teljes odaadás ugyanis oda vezethet, hogy az emigráns a maga sikeres, termékeny új munkájában és munkakörében telpeken feloldódik és elveszti a lelki kapcsolatot a messze távolban élő saját népével. E kísértésnek való engedés pedig megsértése a hűség parancsának. A hűség parancsa ellen elkövetett bűn az emberi szubsztancia veszteségével jár, legmélyebb morális fundamentumunk meggyen-

gülésével. Az emigránsnak ezzel a kísértéssel szemben is védekeznie kell. Egy teljes értékű emberi élet nem lehetséges e szélsőség megvalósítása útján sem. A veszélyek tudatában, amelyek az exiliumban élő embert a jellemzett két oldalról fenyegetik, az emigránsnak a szélsőségnek mindkét válfajától óvakodnia kell, ha emberileg-erkölcsileg nem akar valamiképp elnyomorodni. A legjobbat csak akkor érheti el, ha a „vagy-vagy” jelszó egyoldalúsága helyére a „mind az egyik, mind a másik” követelményét állítja. Csak e követelmény megvalósításával illetőleg a hozzá való közelséggel érheti el az emigráns a számára megfelelő életcélt. Az emigráns létnek itt adott jellemzése minden szépités nélkül kifejezésre juttatja e lét feszültségteljes és vésztelejes mivoltát. Az emigránsnak szembe kell néznie ezzel az igazsággal. Egyedül csak ebben az esetben remélheti, hogy e helyzet nehézségeivel valahogyan meg fog tudni birkózni. És egyedül csak ebben az esetben található talán egy kis vigasztalást is abban a belátásban, hogy a feszültségbeli gazdagság kinja, amely az emigráns lét nézve oly jellemző, kiegyenlítést és jutalmat nyer ama élménygazdagság és szellemi gazdagság által, amely az emigráns létet a normális polgári létől megkülönbözteti.

Az emigráns olyan ember, akinek lelke sebet kapott és ez a seb be nem gyógyul. A számkivetettségben élő ember lelke sohasem talál teljes nyugalmat, hanem ide-oda röpköd a távoli haza és az új ország között, amelyet a sors számára kijelölt. Ha napközben munkájánál időzik az új országban, álmaiban haza száll a régi haza, a régi házba, az édesanyához, a barátokhoz, a sírokhoz. Honnan veszi a hontalan ember az erőt ennek a feszültségnek a hordozásához, az egyensúlyozás e súlyos művészetének gyakorlásához? Tud-e még egyszer valami maradandóan és maradóan értelemben hinni, miután két világháború pusztításai arra tanították, hogy minden múlandó? Minden elveszett, minden múlandónak bizonyult, amin előző életében csüngött. Az általános összeomlásban, amelyet az emigráns 1945-ben átélt, midőn addigi életének minden állami és társadalmi hatalmassága megsemmisült, egy fény maradt meg csupán, amely a sötétségben változatlan fényvel világított és megrendült és kétségbeesett lelkeknek vigaszt nyújtott. Ez az egyházban élő fény volt. Egy elsüllyedt világ romjai közepette e fény még nagyobb erővel világított, mint előzőleg azokban az időkben, amidőn Európának meg sértetlen városaiiban az emberi gögösség és hitelenség magas palotái fennállottak. A hatalom nélküliek, az imádkozók és reménykedők hatalma erősebbnek bizonyult, mint az államférfiak és a hadvezérek hatalmi eszközei. E fény forrása Jézus Krisztus élő igazsága, amely tovább él ma is a gyülekezetben és amely minden széttört életet meg tud újítani. Ha az emigráns a templom kapuját megragadja, biztos remélheti, hogy új erőt nyer, amelyek kiszabadítják elhagyatottságából és maradandó fundamentumot adnak új életéhez. Krisztusban megszűnik az emigráns lét legnagyobb veszedelme, a fenyegető nihilizmus is. Amit a kételkedő vagy épp kétségbeesett lélek elveszített, új erőt és új érvényt nyer, mihelyt a Krisztusba vetett hit megelevenedik. Állam és család, igazságosság és hűség Krisztushoz új és eleven értelmet nyernek az emigráns lelkében is. A pusztítás hatalma nem tudja többé minden reménységünket elhomályosítani és minden örömünket keserűséggé változtatni, mert hitünk által tudjuk, hogy a látható világban tapasztalt minden veszteség és minden pusztítás ellenére minden jó megmenekül és örökké megmarad Jézus Krisztus láthatatlan országában.

Patria nostra Deus.

WEÖRES SÁNDOR

Nem Nyúlsz Le Érttem

*Nem nyúlsz le érttem, Istenem,
kezem hiába tartom.
De én mindig szólítalak,
mint gerle, hívó hangon.*

*Remény híján is várlak én,
mint a keserű tenger,
csapkodva kopár partomat
nem földi gyötrellemmel.*

*Csak hívjalak, csak várjalak,
te nem fogadsz el engem
és nélküled por és penész
gazdálkodik szívemben.*

*Lennék rettentő fegyvered,
vagy szelíd esti lángod -
de látom, nem kellek neked,
nincs számomra, csak átkod.*

*Csak hívjalak, csak várjalak,
tudom, nem jössz el érttem,
míg holtig érted zúgok én
a hasztalan sötétben.*

Szerény kérés

Olvassuk, kiket visznek elsősorban tovább a jugoszláviai menekültek közül az Egyesült Államokba. A szétszakitott családok egyesítése a főcél, aztán bizonyos szakemberek előnybe helyezése, valamint egyes kongresszusi tagok érdekeltiségei határozzák meg a kivétel sorrendjét.

Nagyon helyesnek, sőt igen időszerűnek tartjuk, ha végre már törődnek kicsit a más lehetőség híján délre menekült honfitársainkkal is. Legalább annyira megérdemlik, mint legtöbbször miközülünk, akik a nyugati határon keresztül kerestük szabadságunkat. Azok már nem nagyon tudtak volna erre jönni, mivel a végsőkig várták a demokráciák segítségét, vagy harcoltak a Mecsek erdőiben. Nem futottak ki az első puskalövésre, leáratva a hősi nemzetnek járó babérokat és fűrödve a rokonszeny különböző — néhol anyagilag határozottan előnyös — tengerében.

Most lassanként megindulnak ők is a szabad világ felé. Sajnos, nagyon lassanként. A Nyugat, amelynek egyes vezetői egyre kényelmesebb emlékként tekintenek a magyar küzdelemre, már újabb szenciákkal foglalkozik. Vonatkoztatásról és Lollobrigida, Soraya és a feleséggyilkos, szépségverseny és áradásveszély foglalkoztatják — néha érthetően is — elsősorban a külföldi közvéleményt. Az, hogy még ezek vannak légerekben, akiket nemrég a világszabadság zászlóhordozóinak neveztek, és hogy ezek az ezek nemcsak hogy szeretnék, de joggal igénylik végre az új élet elkezdésének lehetőségét — most már egyszerű statisztikává, szociális problémává csökkent. Azok között is egyre kisebb a fontossága. A szenzáció elmúlt, a fotóriporterek most már legfeljebb csak sóvárgó szemű, apatikus menekülteket fényképezhetnek, akik nem ritkán — bár mindenképpen helytelenül — néha arra gondolnak, hátha jobb lenne otthon.

Öngyilkos gondolat, de beszélni kell róla. Ha nem nézünk szembe a kérdéssel, ki tudja, mivé fajul egyesek lelkében?

Aki életét mentette ki, azt nem kell féltünk. De aki már hozzászólt a szabadság légköréhez, aki elnyerte — mert az átmeneti hiányosságok ellenére mégiscsak elnyerte! — emberi méltóságát, az természetesnek tartja azt, hozzászólt és lassanként el sem tudja képzelni, mit tartott otthon elviselhetetlennek. Ezeket kell elsősorban figyelmeztetnünk: ne csüggedjenek! Vessék eszükbe, idézzék fel a múltat — és akkor győzni fogják türelemmel kivárni az új életet. Még azokat is sajnáljuk, akiket a kalandvágy hozott ki, hiszen azok is magyarok, és szabad-e elítélünk valakit csak azért, mert kikiváncsolt a börtönéből, világot akart látni, jobb életkörülmények közé akart jutni? Mindannyian azt akartuk, hazánk függetlenségének elvi szempontjain kívül az volt első célunk!

Önzésnek látszik? Igen, az volt! De a szabad világ népeinek is kellene saját érdekükben olyan önzőnek lenniük, hogy a pillanatnyi kis érdekeiken túltekintve jövőjük biztonságos távlatát is lássák! Ne akarjanak mást a magyarság számára, mint amit a maguk számára természetesnek tartanak!

És ezért kérdezzük: mi lesz azokkal a menekültekkel, akik nem olyan szerencsések, hogy hozzátartozójuk legyen az Egyesült Államokban? Mi lesz azokkal, akik nem orvosok és nem tudósok, sőt még egyes kongresszusi tagok sem tartanak igényt rájuk? Mi lesz azokkal, akik „csak” egyszerű szabadságkiváltók voltak, a hetekig tartó küzdelmek áldozatváltaló, lelkes harcosai? Helyes-e, ha az emberék százmillióinak elismerése után még annyit sem kaphatnak meg, hogy a tespedő, bizonytalan légeréletből kikerüljenek?

Amennyire kérjük, saját, érdekükben kérjük a menekülteket a mértéktartásra, a türelemre, annyira erős kérés szóval fordulunk a Nyugat illetékeséhez is: nyúljanak végre határozott kézzel az üldözöttek problémájához, tegyék végre lehetővé az önálló életkörülmények kialakítását számukra! Annak a népnek a tagjai, amely csöppnyi kisebbségében is megálta helyét a történelem legkegyetlenebb

zsarnokságával szemben, annak a népnek a tagjai mindenütt és mindenkor méltó polgárai lesznek a szabad világ bármelyik országának és előmozdítói az emberiség fejlődésének! Ne tegyenek rokoni kapcsolatokat, műveltség

fok, vagy összeköttetés szerint különbséget magyar és magyar között — vagy ha tesznek, tegyék azt mindenkiel érdeme szerint!

BÁNYAI ZOLTÁN

Magyar református élet Angliában

A Magyar Református Egyház Angliában 1948-ban kezdte meg működését. 1956-ig több kisebb gyülekezet létezett, de a londonit kivéve egyik sem volt képes önmagát eltartani és minden vasárnap istentiszteletet szervezni 1951-ben az egyház tagjainak száma 1500-ra rúgott; közülük azonban sokan egymástól nagy távolságra laktak. Bár ez a szám emigráció folytán állandóan csökkent, azoknak száma, akik rendszeresen és aktívan részt kívántak venni az egyház munkájában, igen örvedetes módon állandóan növekedett. 1955-56-ban az aktív tagok száma 235 volt, ehhez azonban hozzá kell számítani kb. 400-700 olyan tagot, aki csak a nagy távolság miatt nem vett részt az egyházi életben.

1956 november után kb. 23.000 menekült érkezett az Egyesült Királyság területére. Ezek közül 5.000 továbbment Kanadába, néhány száz pedig más országokba. Jelenleg az Angliában maradni szándékozó menekültek legnagyobb része már talált munkát. Különösen nehéz azonban mindmáig a bányászok és a diákok helyzete.

Az egyházi munkát az új körülményekre való tekintettel újjászervezték. Az angol egyházak a kolozsvári skót misszió volt lelkészét,

Rev. T. J. Coultert magyar egyházi munka végzésével bízták meg. Ezenkívül tavasz óta több nagy táborban és magyar központban dolgozik magyar lelkész; 1957 áprilisában pedig egy magyar evangélikus lelkész is bekapcsolódott a protestáns lelkigondozói munkába.

A protestáns magyar menekültek száma kb. 4000-re tehető. Az egyházi munkát nagyon megnehezíti az, hogy legnagyobb részük szét van szóródva egész Anglia területén; a lelkészek néhány központ kiépítésén dolgoznak, de e tekintetben is súlyos anyagi problémákkal kell küzdelemük. Londonon kívül csupán Bradford rendelkezik rendszeresen használható saját helyiséggel.

Mindenütt arra törekednek, hogy rendszeres istentiszteleteket tartsanak, bibliaköröket, konfirmációs előkészítést, kulturális estéket rendezzenek. Egyelőre azonban lelkészeknek is, presbitereknek is sokat kell utazni, látogatásokat tenni s anyagi problémák mellett ez is különösen megnehezíti a rendes egyházi élet kialakítását. Az angolai magyar reformátusok azonban Isten szeretetét látják az angol felebarátait által nyújtott segítségben, és tudják, hogy Ő mutat nekik majd továbbra is utat nagyon kiterjedt és nehéz munkájukban.

IGE

„És lón az Úr szava Jónáshoz, az Amittai fiához, mondván: Kelj fel, menj Ninivébe... és kiálti ellene, mert gonoszságuk felhatolt elémbé! És felkele Jónás, hogy Tarsisba szaladna az Úr elől...”

Jónás 1 : 13 v.

Magyar Testvérem azt tanácsolom Neked, vedd elő a biblíát és olvasd el Jónás próféta könyvének első részét. Vagy akár az egész „könyvet”, hiszen négy rövid fejezetből áll.

Sokan csupán annyit tudnak Jónás prófétáról, hogy ő volt az, akit egy hal elnyelt és három nap múlva élve kivetett a szárazra. S ezt arra használják fel, hogy gúnyt űzzenek a Szentírással, amelyben ilyen „mesék” vannak. Mások kíváncsian próbálják megoldani a rejtélyt: hogyan volt lehetséges, hogy valaki három napot a hal gyomrában tölt el és életben maradt?

Ha mi azonban nem a gúnyolódás lelkétől, sem a pusztá kíváncsiságtól engedjük vezetni magunkat, hanem hívő lélekkel és alázatosan figyelünk arra, amit Isten nekünk mond ezen a könyvön keresztül, akkor csodálkozva tapasztaljuk, milyen gazdag, milyen időszerű és személy szerint hozzánk szóló ez a próféta könyv. Az Úr mintegy tükröt tart itt elénk, hogy mi Jónás próféta alakjában önmagunkra ismerjünk.

Jónás, Amittai fia Kr. sz. e. 750 körül élt Izrael országában. A Szentírás feljegyzi róla, hogy ő próféta, Isten szolgája volt (2 Kir. 14 : 25). Más szóval Isten gyermeke volt, aki az Úr szolgálatában állott. Gondolj-e arra Testvér, hogy Isten Téged is arra rendelt, hogy az Ő gyermeke légy? Mikor még kicsiny gyermek voltál, Isten már kinyújtotta a kezét Feléd a szent keresztségben. Azért adta Szent Fiát az Úr Jézus Krisztust a keresztre, hogy az

Ő egyszeri tökéletes áldozatával megváltson Téged a bűntől és az Ő gyermekévé tegyen.

Az Úr szava lón Jónáshoz. Hogyan? Álomban, látomásban vagy angyal útján? Nem tudjuk. De nem is fontos. Lényeges az, hogy az Úr szava eljutott hozzá. Milyen gyakran jött el Tehozzád is az Úr szava. Talán a biblia útján, talán egy prédikációban, talán az életed örvedetes, vagy szomorú eseményében. Mind-egy, milyen úton. Csupán az a fontos, vajjon meghallottad-e? Vagy még mindig azok közé tartozol, akik bezárják fülüket és szívüket Isten megtérésre hívó szava előtt?

Jónás próféta azt a feladatot kapta az Úrtól, hogy menjen Ninivébe, az asszír világbirodalom fővárosába és hirdesse az eljövendő ítéletet. Tegyen biznyságot az igazságos és ítéletes Istenről, Aki a bűnt büntetés nélkül nem hagyja. Isten azt a feladatot rója rá, hogy biznyságot tegyünk róla a világban. Olyan szépen mondja hitvallásos könyvünk a Heidelbergi káté: „Miért neveznek téged kereszténynek? Azért, mert én kenetének részese vagyok, hogy az Ő (Krisztus) nevével megvalljam...” Azaz: Róla biznyságot tegyél. Biznyságot teszel-e Krisztusról a családban, a munkahelyeden a másokkal való érintkezésben? Ez nem azt jelenti, hogy kezdj másoknak „predikálni”. Hanem hogy szavad, tetteid, életed mindenkor és mindenütt azt mutassa, hogy Te a Krisztusi szeretet és igazság útját követed. Hogy Te hívő, imádkozó, és engedelmes életet élsz.

Éppen ez az engedelmisség nehezére esik még a kegyelmet nyert embernek is. Látjuk, hogy Jónás próféta is ahelyett, hogy teljesítette volna a feladatát, megpróbált elszaladni az Úr elől. Milyen sokan követik őt ma is ezen az úton; megpróbálnak megszökni a feladat elől. Megszöknek a szolgálatból. Nem gondolnak rá, hogy az Úrnak elég eszköze van rá, hogy a szökevényt visszatérítse. Jónás próféta esetében Isten nagy vihart bocsátott a tengerre, és ezzel meggátolta szökési kísérletét. Szerencsére, mert a menekülő próféta az engedetlenség útján tovább haladva örök veszedelembe döntötte volna magát. Mi is átélünk egy vihart. Vajjon ez a vihar közelebb vitt Téged Istenhez? Vagy azok közé tartozol, akik egyre távolabb sodródtak el Tőle, míg végülis örökre elvesznek? Ertsük meg, hogy a menekülés és megtartatás egyetlen módja nekünk is éppen úgy mint Jónás prófétának: visszatérni az élő Istenhez!

(folytatás az 1. oldalról)

sadalmi, politikai vagy történelmi jelenségekkel. Mindezt meg is kell tennünk, mert ha elmulasztjuk, helytelen képet kapunk a valóságról s egy szellemi középkorba vonulunk vissza. Tény, hogy 1945-ben a háború borzalmai után nemzetünk s benne mi valamennyien személyesen krízisbe kerültünk. A holnapot — bármint gondolkodtunk is, tudatunk mélyén tudtuk ezt — vaksötét fátyol takarta el a szemünk elől. Nap mint nap erősödött egy új vallás, a marxizmus-leninizmus vallásának a nyomása, melytől hovatovább az egész egzisztenciánk függővé kezdett válni. Felesleges tovább írni erről. Mindnyájan nagyon jól ismerjük mindezt. Ha azonban e tényeket ismerjük, még nem értettünk meg semmit magából az ébredésből, éppoly kevéssé mint az, aki csak a *vallást* ismeri, még nem ismeri a *hitet*. Mert a hit tört magának utat az ébredésben s a hitben a Szent Lélek épített Magának egy újabb világot bele a mindennapi magyar életbe, a munkás életébe éppúgy mint a paraszti életbe, vagy az értelmiségi ember életébe, az ifjúság körébe éppúgy mint az öregekébe.

Tudjuk, az ébredés némelyeknél sokszor szinte rajongásba csapott át. Tudjuk, hogy ügyes stréberek kihasználta azt a maguk önző céljaira is. Mindez azonban elkerülhetetlen velejárója minden hasonló mozgalomnak és jelentéktelen az ébredés egésze mögött, melyben a részletek elvesznek, ellentétecskék

És visznek, ahova nem akarod...

HELMUT GOLLWITZER

III

A rabszolgák közömbössége azzal kapcsolatos, hogy a rabélet eschatológiai alapon áll. Saját magamon tapasztaltam, hogy ez mennyire hasonlatos a keresztyéni ösközösség életéhez, amely Krisztus visszajövetelének várásában merült ki. A fogoly várakozását sok tekintetben az jellemzi, hogy még életében következik be a beteljesülés; nem él reménytelen rabszolgaságban, sőt igen sokat vár életétől, szinte azt mondhatnók hogy maga a megtestesült várakozás; minden várakozását a jövőbe veti, semmit sem vár a jelentől; várakozása egy meghatározott napra koncentráldik, számára ez a biblia szavával „az Ur napja”, az a nap, amelyért egyedül érdemes ezt a jelenlegi életet folytatni és amely egyedül ad értelmet jelenlegi életének, (ez az oka annak, hogy fogolytáborokban oly ritka az öngyilkosság). Felvidultak az arcok, amint e napot szóba hoztuk, e nap lényegét, az otthoni fogadtatás óráját elalváskor vagy munka közben ezerszer élték át minden részletében, az e napra összpontosított remény szülte azokat az örökös elengedhetetlen kérdéseket, amelyek minden beszélgetés és minden találkozás alkalmával elhangzottak: „mi újság?”, „hallottad e már, hogy N.N. mit mondott?”, stb. Itt megérthettük ama bibliai kifejezés értelmét: „egy távoli napban örvendezni”. Mert élet és öröm csak ez volt számunkra.

Ez annyira erőt vett rajtunk, hogy ha valamelyikünk olykor dicsérről merte az aznap véletlenül jól sikerült levest, azt ezért mások komolyan megrótták azzal, hogy rabságban nem lehet jó a leves. Jelenünk jellegzetessége az örömtelenség volt, még pedig oly mértékben, ahogy az a mindennapi életben alig képzelhető el. Mert bármennyire adódnak is nehézségek a szabad ember életében, abban mindig találunk bizonyos minimális örömeket, ame-

lyek az életet megpezsztítik, akár egy vidám est, egy képeslap, egy jó ebéd, egy kis ajándék, séta, ünnepség, egy ölelés vagy a mindennapi élet valamely más kis jelentéktelen ajándéka alakjában. A legtöbb ember mindennapi életében ritkán tapasztalható ezek teljes hiánya és hálátianság az, hogy ezek jelenlétét egész természetesen vesszük; nem is beszélve a családi élet mindennapi örömeiről, ha ez az élet csak némileg is kielégítő.

Mindez olyan állandó mozgással, a szív állandóan megújuló, éltető és meglepetésekkel szolgáló megrázkódtatásaival szövi át életünket, amelyek a rabélet egyhangúságában alig lelhetők fel, ha nem is hiányoznak teljesen. Így elveszítjük azt a képességünket, hogy a kevésnek is örvendezhessünk.

A jelennek nem volt értéke. A fogoly az idővel szembeni eschatológiai viszonya következtében a jelen értékét az idő *mulandóságában* látta. „Mégint elmúlt egy nap!” — meglepedéssel így sóhajtottunk fel este lefekvés-kor s meddő várakozásunkért s azzal a megállapítással vigasztaltuk magunkat, hogy ezzel is rövidebb lett rabságunk ideje. A plennij-tempó egyik megnyilvánulása az volt, hogy az idő értékét nem abban láttuk, hogy azt valamire felhasználtuk, hanem abban, hogy elmúlt. Jelenlegi életünket csak azért tartottuk érdemesnek folytatni, mert közelebb hozott bennünket eschatológiai célunkhoz. Életünk, e céltól eltekintve magában véve céltalan volt és csak kevesen kísérleteztek azzal, hogy önámítással jelenlegi életüknek rövidlátó értelmet adjanak és kielégülést találjanak abban az életben, amelyben egyelőre élnek. Az a Zeppelin-mérnök például, aki mellettem súlyos fatörzseket emelt, feltétlenül jobb foglalkozást kapott volna, ha elárulta volna szaktudását, ezzel azonban minden bizonyonnyal elhalasztódott volna hazatérésének időpontja, — ezért dolgozta magát agyon erdei munkában és így sikerült már 1947-ben hazatérnie. Itteni életünk ezenfelül már azért is céltalan volt, mert minden teljesítményünk az idegen hatalom javát szolgálta; minél többet dolgoztunk, annál több hasznuk volt belőle s nem állott érdekükben, hogy bennünket szabadonbocsássonak, hanem az volt az érdekük, hogy minél tovább kizsákmányoljanak, hogy kötelességtudóan, szorgalmasan és törekvően dolgozzunk. Azt ígérték ugyan, — ezt állandóan hangoztatták, — hogy szor-

galmas munkával megrövidíthetjük rabságunk idejét, végül azonban keserűséggel megállapíthattuk, — és ebben nyilvánult meg a jó cselekedet reformatori problémájának hasonlata, — hogy éppen e jó cselekedetek, derekas munkánk volt az, amely felszabadulásunk idejét későbbre halasztotta. Számunkra csak attól kezdve lehetett értelme a munkának, a jó cselekedetnek, ha már felszabadultunk az idegen hatalom alól és újra visszanyertük szabadságunkat.

Ezért szublimálódott a haza paradicsommá. Emlékeink és reményeink jóformán csak a szépet idézték fel. Alig esett szó szerencsétlen házasságról, körünkben csak gyengéd férjek és szeretetteljes apák voltak. A háború után hazánkba érkezett rossz hírek nem voltak reánk riasztó hatással. „Mégis csak jobb dolguk lehet az otthoniaknak, mint itt az oroszoknak, s én, ezt bátran mondhatom, majd csak átküzdöm magam a nehézségeken”. Ezenfelül pedig: „Jobb otthon és szabadon a kenyérleves, mint itt a pecsenye”. A jelenlegi állapotnak nem volt semmi vonzó ereje. Olyan tál lencsét láttunk benne, amelynek jelentősége elhalványult a szabadság eiszűlöttségi joga mellett. Az élet számunkra csak a szabad életet jelentette, azt, hogy saját életünket élhessük és formálhassuk, hogy céltudatos és nem céljainkkal szemben álló életet élhessünk, szereteteinkkel egyesülve, nem pedig ezt az életet, amely itt már nem volt számunkra élet.

Aki hasonlatokban képes volt ezt megérteni, az ezekből megtudhatta emberi életünk értelmét: ha az Krisztussal kapcsolatos, úgy bizonyos számunkra a szabadulás az idegen, rabszolgává süllyesztő hatalom bélye alól és megérkezésünk a végleges hazába. A földi mulandóság már nem elsomorító. A mulandóságtól, a haláltól, a világ végétől már nem félünk, mivel vágyaink már nem irányulnak az időlegesre. Csak a megígért jövő ad értelmet a jelennek, még pedig olyan szilárd értelmet, amelyet még a jelen minden keserősége sem homályosíthat el. Sőt ez a keserűség inkább arra szolgál, hogy számunkra jövődöbeli felszabadulásunk ígértét rendkívüli fontosságúvá tegye. „Minél jobban édesítsd meg számomra a Mennyei Országát és keserítsd meg a világi életet, hogy megláthassam a világ forgatagában az Örökkévalóságot!” Az énekeskönyv eme szavai, — amelyeket a modern felfogás „az élettől való menekvés” rágalmával illet, — most új fényt kaptak és saját bőrünkön tanulhattuk meg újra az elvilágiasodott keresztyénségben mélyen eltemetett öskeresztyén „reményből fakadó világ-megvetés” értelmét.

A világ rabság; a Krisztusba vetett hitben rejlik leendő szabadulásunk és hazatérésünk tudata; a hitetlen élet nem adja meg az értelmet adó reménységet. A semmiből fakad és a semmiben vész el. Ezért be kell érnie a rabsággal; megkísérelni, hogy a jelennek olyan értelmet adjon, amelyet a jelen képtelen megadni. Mivel nincs célja, csak az élet útján keresheti az életet, nem vágyik arra, hogy ezt az életet megrövidítse, hanem azt minél hosszabbra akarja nyújtani; az út végét nem reménykedéssel, hanem rettegéssel várja. Ideiglenes, mulandó értelmezésekkel kell beérnie és szemét kell hűnyia afőlött, ha azok gyorsan csődöt mondanak, mivel — mint valamikor Agoston mondotta — csak az Örökkévalóság adhat értelmet mindannak, ami mulandó. Az embernek, keresztyéni reménység nélkül, azzal kell beérnie, amit itt az idegen hatalmak rabszolgaságában a csupán látszólagos szabadság terén elérhet, számára a másik, az igazi szabadság reménye csak a szabadságtól elvont illúzió maradhat. Ez számára nem jelent kevesebbet, mint hogy olyan emberi léttel kell beérnie, amely sohasem juthat el odáig, hogy valóban emberivé váljék. Ez az a megrögzöttség, amelyből Pascal igyekszik bennünket felrázni. A hitetlen élet a megrögzöttségben folytatott élet, amelynek állandóan a hiányzóttal kinjait kell orvosolnia, önmagát pedig állandóan meg kell hazudolnia és eltítkolnia; ez olyan élet, amelynek a jelenben és mulandóságban kell vigaszt találnia azért, amiért a valóságban nem találhatunk vigaszt.

(folytatjuk).

Két kiállítás Münchenben

1. KARIKATÚRÁK.

Régi bölcsesség, hogy a humor felszabadítja az embert önnön, rövidlátó hiúságának és botor előítéleteinek bilincseiből. S akinek van mersze saját hibáit kicsúfolni, aki nevetni tud önmagán: az a legszabadabb. A müncheni művészek kiállítása láttán úgy érezzük, hogy a karikatúra a humor hűséges segítőtársa. Régi, jó magyar szóval „gúnyrajz”-nak nevezték ezt a művészetet, amelynek hatóköre szinte korlátlan. Fejetetejére állítja a mindennapi életet, csúfondárosan nyelvet ölt a nyárs-polgárokra, kivesézi a nagyképű politikát, kesernyős bölcselkedésével pedig megcsillantja előttünk egy emberhez méltóbb élet lehetőségét. Ki tudja, nem lehetne-e a gúnyrajz legjobb vezetőnk, az *igazi* önbírálat-adta lelki fejlődés, a létezés végső, nagy összefüggései felé?

Itt van például a technikai örület. Az egyik, „Hü”-nek szignált karikaturista kipécézte magának a közlekedést. Münchenben naponta negyven Volkswagent lajstromoz be a rendőrség. Elképzelhető, milyen iszonyatos torlódást okoz ez, csúcsforgalom idején, a középkoriasan szűk utcákban. „Hü” barátunk ezt a „Race-rei”-t gúnyolja ki, szürke kartonra ültetett, itt-ott fehér krétával plasztikusabbá tett vonalakban. Rajzán krumpliorrú, a sok túlekedéstől már kancsító járókelő-áradat gyömöszöli egymást, a gyalogosoknak fenntartott sávban. Egy rozoga, ócska kis személyautó velük együtt igyekszik át, kétségbeesve, egyik járdáról a másikra. Köröskörül kidülledt szemmel, lihegve, prüszkölve, kénköves lángot szórva vár a sokezer autósörnyeteg a zöld jelre, hogy könyörtelenül elsöpörje, palacsintává lapítsa azt, aki véletlenül nem ért idejében a járdára. Ugyan tudják-e az idegességtől reszkető vezetők: *miért* rohannak, *hová?* S ugyan mit csinálnak a száguldás révén megtakarított idejükkel?...

A politikai gúnyrajzok közül Brockmann: „Pánik New York felett” című képe a legfelülnöb. Szélesen, durván kezelt, mégis biztos ecsetvonások mögül vöröses-sárgán világít felénk a new yorki ég. Rajta, felhő helyett, ezer meg ezer bomba, végelethatalatlan sorban. A bombák mindegyike: egy-egy bozontos bajszú, villogószemű Sztálin-fej.

Persze: a német politikusok se kerülnek ki sorsukat. Legkedveltebb téma a most legnagyobb, legidőszerűbb probléma: a fegyverkezés. Bilek, ez az inkább hagyományos stílust kereső karikaturista, éles szemmel csoportosítja a párhuzamokat, melyek a korszakokként ismétlődő politikai fordulatokban szinte önként kínálkoznak.

Technikai bravúrt is láthatunk ezen a kiállításon. Oberberger, a legmodernebb és legmerészebb az újítók közül. Egy színes kartonokból komponált alapra hártypapírt tesz s így kapcsolja össze festék és háttér furcsán villódzó hatását. Tehetségében a legjobb párisi festőkre emlékeztet, de amit csinál, annak semmi köze a karikatúrához.

Nem maradhat ki a felsorolásból Bajorország sokat emlegetett öreg grafikusa, mondhatnám bölcselője: Olaf Gulbransson sem. Köpcős alakja, kopasz feje, elálló füle valamiféle manóra emlékeztet, egy Grimm-meséből. Kevés vonallal dolgozik, de vesébe-vágóan. Javarást a képmutatást meg a nyárspolgárokat veszi tolla hegyére, finom vonalvezetéssel ábrázolja a sok-sok meghamisított igazságot, amit az emberi hiúság, önzés, rövidlátás tett tönkre.

Ami fentebb a karikatúra lényegéről mondtunk, tökéletesen igazolódik Kriesch munkáinál. A müncheni gúnylap, a „Simplicissimus” munkatársa kétségtelenül kitűnő ka-

rikatúrista, sőt: festő. De amit csinál: nem *igazi* gúnyrajz. Ahelyett hogy felszabadítana, megnevetetne, utat mutatna: csak bomlaszt, destruál, elkiserít. Nem fintort mutat fel, hanem kegyetlen cinizmust, nem bírál, hanem — minden ok nélkül — izléstelenül fröcsköl be sárral komoly erkölcsi ideálokat. Nincs helye ezen az oly sok gondal olyan nagy stílusérzékkel megszervezett kiállításon.

2. GYEREKRAJZOK.

Annak a bibliai mondásnak, hogy a gyermekeké a mennyeknek országa, bizonyára többféle értelmezése van. Egyik például az is lehet, hogy a gyerek tisztábban, áthatóbban, őszintebben lát, mint egy felnőtt, tehát közelebb él az igazsághoz. A civilizáció sok tekintetben kényelmesebbé tette életünket, de elrabolta tőlünk a legnagyobbat: az egyszerű dolgok fölötti örömet, a nagyvilág varázslatos kis titkainak romlatlan szeretetét. Ez az, ami felejthetetlené teszi számunkra a gyerekkort, no meg hogy annakidején minden szó: varázsigé volt. Képzletünkön át olyan csodálatos kapukat tárt föl előttünk, hogy a legfurfangosabb, modern filmtechnika is megirigyelhetné. „Esküvő” — ez a müncheni gyerekrakijállítás címe. Erre a megadott témára nyitak fel a varázslatos kapuk Haiti, Algéria, India, El Salvador, Amerika s a föld szinte valamennyi országának gyermekeiben. Erre a „vezényszóra” fogtak ecsetet a kezükbe, hogy elmondják nekünk: mit is jelent *nekik* az esküvő.

Az eredmény elbűvölően gazdag. Bármelyikünk beiratkozhatnék ebbe a festőiskolába, hogy újra *megtanuljon látni* a gyerekektől. Furcsa módon elsősorban a Szín az, ami élesen elválasztja egymástól az egyes országokat. A francia gyerekek inkább lilás-szürkés tónusban dolgoznak, a haitiakban már a színes, trópusi varázs jut szóhoz s az algériaiak a keleti mesék csodálatos gazdagságával zuhogtatják ránk a színeket. Itt látszik, hogy pl. egy délafrikai gyerek nemcsak más környezetben él, de *ténylegesen másként látja* a színeket és formákat, mint egy európai. Az arab rajzok bármelyikét gyönyörű faliszőnyegnek szőhetnék meg. Egy pszichológus bizonyosan jól ki tudná elemezni a különböző népek gyerekei-

nek látásmódját. A trópusi gyerek inkább népnepélynek érzi az esküvőt, az amerikai-ban csupa formalitás minden. És vajjon mit *mond nekünk* a sok rejtett szimbólum? Miért, hogy egy hatéves kínai lány gyerekekkel, virágokkal s madarakkal kísérteti a menyasszonyt az esküvőre? Feleljen rá — aki tud.

Ami a humort illeti, abból az olaszoknak jutott a legbőkezűbben. Egy kárminpiros májusfa tetején, vakítóan kék ég alatt üldözi egymást, körbenforogva, menyasszony és vőlegény. A májusfa tövén: nyitott egérfogó. Vajjon melyikük lesz az áldozat? Egy másik rajzon ejtőernyővel száll alá az égből a naspár s a pap is ejtőernyőn himbálózva esketi őket. Ismét másutt: kötél-táncosként mennek az oltár elé. Csupa derű, csupa ötlet, csupa áhitat, csupa titok ez a kiállítás. A bibliai mondásnak igaza van.

Konkoly Miklós.

Nyugat-Europában kb. 30.000 református magyar él: 5.000 Németországban, 6.000 Ausztriában, 4.000 Angliában, 2.000 Svájcban, 1.000 Hollandiában, 2.000 Belgiumban, 4.000 Franciaországban, 2.000 Skandináviában, 1.000 Olaszországban és 3.000 Jugoszláviában. Ezeknek a magyaroknak a lelkigondozását 18 lelkipásztor és néhány teológus diák végzi. Skandináviában, Olaszországban és Jugoszláviában még eddig nincs református lelkipásztor a magyarok részére.

A Lordok Háza Londonban Lord Birdwood javaslatára nemrég vitában foglalkozott a magyar kérdéssel. A Háznak a vitában felszólaló tagjait a Magyar Irók Szövetsége Külföldön elnöke, Ignó Pál és ügyvezetője, Szabó Zoltán, levélben kereste fel. Lord Kilmuir, Lord Birdwood, Lord Pakenham, Lord Bessborough, Lord Colville of Culross és Lord St. Oswald válaszaikban hódolatukat fejezték ki a magyar nép iránt és közölték, hogy nem térnek napirendre a magyar ügy felett. A brit kormány külügyi szövívője a Lordok házában, Earl Gosford így válaszolt: „Hálás lennék Önnek, ha továbbítaná köszönetemet a Magyar Irók Szövetsége Külföldön elnökségének a kedves és bátorító üzenetért, amelyet nekem küldött és tolmácsolná ígéretemet, hogy magam és kartásaim Ófelsége kormányában továbbra is foglalkozni fogunk mindazzal, ami Magyarországgal és a magyar néppel kapcsolatos.”

JÓZSEF ATTILA

Bukj föl az árból

*Ijessz meg engem, Istenem,
szükségem van a haragodra.
Bukj föl az árból hirtelen,
ne rántson el a semmi sodra.*

*En, akit föltaszít a ló,
s a porból éppen hogy kilátssom,
nem ember szívébe való
nagy kínok késeivel játszom.*

*Gyulékony vagyok, s mint a nap
oly lángot lobbantottam — vedd el!
Oráíts reám, hogy nem szabad!
Csapj a kezemre menyköveddel.*

*És verje bosszud vagy kegyed
belém: a büntelenség vétek!
Hisz hogy ily ártatlan legyek,
az a pokolnál jobban éget.*

*Vad, habzó nyálu tengerek
fajlatjaként forgok, ha fekszem,
s egyedül. Már mindent merek,
de nincs értelme semminek sem.*

*Meghalni lélekzetemet
fojtom vissza, ha nem versz bottal
és úgy nézek farkasszemet,
emberarcu, a hiányoddal!*

Magyar cserkészek az angliai jamboreen

A jamboreeek hovatovább hozzátartoznak az ifjúság életéhez. A cserkészmozgalom ma 50 éves fennállását ünnepli. Mindnyájan tudjuk, milyen hatalmas szervezetté fejlődött ki Lord Baden Powell kezdeményezése. Magyarországon a világ cserkészmozgalmai között mindig kiváló helyet foglalt el. Az augusztusban Angliában, a Sutton Park-ban rendezett világ-jamboree is ezt bizonyította be.

A Birmingham melletti sátorvárosban 84 nemzet 35.000 cserkésze gyűlt össze, hogy egymást megismerje és egymással barátságot keressen mint cserkész a cserkészzel. Mindebben semmi rendkívüli nincsen, hiszen manapság hozzászoktunk már ahhoz, hogy mindenféle nemzetközi szervezetek kongresszusokra, túrákra, táborokra stb. gyűjtenek össze boldog-boldogtalant. A világ-jamboreeek azonban még abból az időből származnak, mikor mindez nem volt magától értetődő, amikor még ritkábban történhetett meg az, hogy fiatal emberek a világ minden tájáról összegyűljenek.

1957-ben a jamboreen a sok-sok nemzet fiataljait mellett ott voltak a magyar cserkészek is. Nem Magyarországról jött ez a 80 fiú, mert ott a cserkészéletet 1948-ban hatalmi szóval megszüntették, hanem a világ minden tájáról. Franciaországból, az Amerikai Egyesült Államokból, Németországból, Ausztriából, Kanadából, Venezuelából, Uruguayból, Hollandiából, a Brit Birodalom területéről, — sőt a távoli Ausztráliából is jöttek magyar cserkészek. Melbourneból jelen volt a jamboreen Dr. Kaposi Molnár Frigyes, kinek elévülhetetlen érdemei vannak a Magyar Cserkész-szövetség megszervezésében és naggyátételében. Nevéhez fűződik az 1933-as gödöllői jamboree megszervezése, valamint a magyar cserkészvezetőképzés megindítása. Két évtizeden keresztül egyik lelelkesebb irányítója és motorja volt a magyar cserkészmozgalomnak s ezen a jamboreen a Nemzetközi Cserkésziroda funkcionáriusa volt.

A magyar jamboree-csapat együtt táborozott a litván, lett, eszt, ukrán és orosz émigráns cserkészekkel. Az összes menekültek fődelegátusa valamint a közös tábor parancsnoka is magyar ember volt. Külön érdekessége volt a

tábornak, hogy az uruguayi állami kontingens vezetője, fődelegátusa magyar volt, Erdélyi László, míg a venezuelai delegátus személyében, Gábor Gáborban, szintén magyar cserkészzel találkoztunk.

A magyar csapat résztvett a megnyitó ünnepségen és az angol királynő előtti díszfelvonuláson. A csapat tagjainak a fele a múlt év októberi forradalom leverése után menekült nyugatra, közöttük sok középiskolás és főiskolás diák, akik ma szerte az egész világon folytatják tanulmányaikat. Mindez bizonyítja azt, hogy a magyar cserkészmozgalom odahaza is él a lelkek mélyén még akkor is, ha külső formáit megsemmisítették.

A jamboree altáborait a különböző régebbi jamboreeokról nevezték el. Az egyik legnagyobb altábor így a „Gödöllő” nevet kapta s ennek parancsnoksága meghívta a magyar cserkészeket teára, amely pompásan sikerült s melynek végén a magyar fiúk énekszámait hangszerezték fel.

Külön érdekessége a magyar tábornak az a kiállítás, mely a magyar cserkészélet fejlődését mutatta be megindulásától napjainkig. Láthatuk e kiállításon a „Magyar Cserkész”-t és a „Vezetők Lapját”-t, magyar himnuszokat, faragásokat, iparművészeti alkotásokat stb.

A jamboree második részében finn-ugor táborozók vettek részt a fiúk a finn nemzet cserkészeivel.

A táborban szebbnél szebb bemutatókat rendeztek az egyes nemzetek csapatai. A nagy arénában, a színházteremben valamint a táborozóknál egyes látványos számok váltogatták egymást.

Minden nemzet természetesen a legjobbat igyekezett nyújtani. Különösen érdekes volt a Kanadai Hegyi Rendőrség lovas bemutatója és az osztrákok történelmi előadása, melynek egyes részletei a magyar határ mentén lejátszó eseményeket elevenítették meg.

A jamboree maga külön érdekesség volt látogatók és turisták számára is. A tábor hatalmas tüzeltvárosa, mintaszerű közszolgáltatása, az egyes nemzetek táborai, melyek egytől egyig egy-egy külön kis világot mutatnak be és főleg a jelen volt 35.000 cserkész jókedve és humora százezrével vonzotta a látogatókat.

t-6.

A jamboree alkalmából kiadott jubileumi emlékbélyeg mása.

A mellékelt kép kliséjét a „Het Parool” c. lap bocsátotta rendelkezésünkre.

Az Egyházak Világtanácsának Központi Bizottsága július 20-tól augusztus 7-ig ülésezett New Haven-ben a Yale egyetemen (Egyesült Államok). A tárgysorozaton szerepelt többek között: a fajok viszonya Ázsiában és Afrikában; a nemzetközi helyzet; az orosz orthodox Egyház moszkvai patriarchátusával való kapcsolat. A Központi Bizottságnak 90 tagja van, közöttük 11 nem theológus és 6 nő. A Központi Bizottság szabja meg az Egyházak Világtanácsának munkájának irányvonalát két gyűlés közötti időszakokban.

A magyar egyházakat Muraközy Gyula volt budapest-kálvin-téri lelkipásztor és Pákozdy László debreceni theológiai professzor képviselték.

A Lutheránus Világszövetségnek az amerikai Minneapoliban rendezett nagygyűlésén a magyar küldöttséget Ordass Lajos püspök vezette. A küldöttség tagjai voltak Szabó József püspök, Viczián Deszö, Nagy Gyula, Keken András és Hafenschér Károly.

A bajor evangélikus-lutheránus egyház zsinata jóváhagyta azt a határozatot, hogy 1959-ben Münchenben. Evangélikus Egyházi Napot tartsanak.

Jugoszláviában még 9.000 magyar menekült vár kivándorlásra, ezt jelenti dr. Chandler, az Egyházak Világtanácsa menekültügyi segélyosztályának az igazgatója. A táborokban ahol ezeket a menekülteket elhelyezték, javult ugyan a helyzet, azonban a menekültek lelki állapota sok kívánni valót hagy hátra. Most dolgozzák ki a kivándorlási tervet. Akik Jugoszláviából már kivándoroltak, többnyire Dél-Amerikába és Ausztráliába mentek. A legnagyobb problémát az egyetemi hallgatók és a 620 14-18 év közötti fiatal okozza, akiket külön táborban gyűjtöttek össze a román határ közelében. Róluk többek között a francia CIMADE gondoskodik.

jőjjetek

Keresztyén havi lap.

Szellemi fórum.

Kiadja

az Admiraal de Ruyter Fonds

Szerkesztőbizottság:

Uj. Kibédi Varga Sándor, Tóth Miklós,
Tüski István, Végő József.

Szerkesztőség:

Amsterdam, Keizersgracht 232, Hollandia
Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Évi előfizetési díj: Anglia: 4,— sh., Ausztria: 15,— Sch., Belgium és Luxemburg: 25,— fr., Franciaország: 200,— fr., Hollandia: 2,— gld., Németország: 2,— DM., Svájc: 2,50 fr., Svédország: 3,— Kr.
Félévi előfizetési díj a fenti összegek fele.

A terjesztéssel és kiadással kapcsolatos kérdésekben kedves olvasóink szíveskedjenek egyelőre a legközelebbi magyar református lelkészi hivatalhoz fordulni.

Hollandiai kiadóhivatal:

Rijswijk (Z-H), Lindelaan 87 és Magyar Lelkigondozói Iroda, Utrecht,
Achter St. Pieter 14.

Előfizetési díjak Hollandiában az Admiraal de Ruyter Fonds csekkszámlájára (316430, Utrecht) fizetendők.
Kérjük olvasóinkat, közölniük előfizetésüket levelezőlapra a kiadóhivatallal is.